

ولسي مبارزه څه ته وايي؟:-

ولسي مبارزه د عامو وگړو لپاره دخپلو حقونو، ازادۍ او عدالت لپاره پرته له دې، چې تاوتریخوالي وکاروي، د جگړې کولو یوه لاره ده. په ولسي مبارزه کې شامل خلک په پراخه کچه ټولنيز، سياسي او اقتصادي بدلون د رامینځته کیدو په خاطر د بېلابېلو تاکتیکونو لکه اعقابونو، شلنونو، پرځه مظاهرو او نورو اقداماتو له لوري ولسي مبارزه په لاره اچوي، په ټوله نړۍ کې ولسي مبارزه په بېلابېلو نومونو لکه له تاوتریخوالي خالي مبارزه، مخامخ اقدام، دخلکوواک، سياسي انکار او ولسي مبارزه (عدم تشدد) په نوم سره یادېږي. پرته له دې، چې مونږ کوم نوم ورته کاروو، د ولسي مبارزې اساسي پنا میکونه (ځگړتیاوې) ورته دي.

ولسي مبارزې تحریکونه څکه زیات طاقتور دي، چې دوي استبداد سره د مقاومت په خاطر پراخه ولسي گډون ته لاره هواروي. دوي ديوې نسبتاً ازادې او په عدالت ولاړې ټولني یو لرلید وړاندې کوي. کله چې خلک دظالمو واکمنو سره د همکاريو د بندولو پریکړه وکړه، د سیستم لپاره دوام ډیر زیات ستونزمن ځرځي، کله چې کافي شمیر خلک د غاړه نه ایښودلو پریکړه وکړي، سیستم دوام نشي کولای او همدغه وخت دي، چې سیستم اړ دي چې تغیر وځوري او یا هم سقوط وکړي، گڼر چې د ولسي مبارزې مخالفین په مخه او بنو مالي سرچینو ته لاسرسی لري. دوي نه دي توانیدلي چې دپراخه ولسي غاړه نه ایښودني او مدني اخلال، چې ولسي مبارزې د پراخه اوستراتیژي کړیو په وړاندې پښتینگی کړي. همدا لامل دي، چې د ولسي مبارزې تحریکونو او مبارزې ډول ډول مخالفینو پر وړاندې بریالی ثابتې شوي دي.

د تیرې پیړۍ په هره لسيزه کې د نړۍ په شپږو لویو وچو کې، ولسي تحریکونو د ولسي مبارزو په ملاتړ متبید رژیمونه پرځولي، د نظامي اشغال برخلاف یی بریالی مبارزې کړيدي او خپلوتولنو ته یی لا ډیر عدالت او ازادۍ راوړې ده، د یلگي په ډول مدني مبارزې په جنوبي افریقا کې دنژادي تبعیض په له مینځه وړلو کې پریکنده رول درلود، ولسي مبارزې د امریکامتحد ایالتونو کې دښځو د حقونو، مدني حقونو او دمزدورانو د حقونو د لاسته روړلو لپاره وکاریده، دغه ډول مبارزې په فلپین، چلی، ایندونیزیا، صربستان او نورو ځایونو کې دیکتاتورانو راپرځول دي، دغه ډول مبارزې په ډینمارک او تیمورلیستي کې دباندي اشغال مخه ونیوله، ولسي مبارزې د هند سره له بریتاني دازادۍ په اخستلو کې پریکنده رول ولوبولو، دغه ډول مبارزې په شرقي اروپا کې له اختلاس څخه ډکي ټاکنې ردکړې، په لبنان کې یی دسوری اشغال پای ته ورسولو او په نورو ډیرو هیوادونو کې یی د بشر حقونو، عدالت او ولسواکه خپلواکۍ لپاره کارول شويده.

کلیدي مفاهیم:-

ولسي مبارزه د وسیلي په توگه او ولسي مبارزه یو اخلاقي چلند په توگه د ولسي په توگه ولسي مبارزه دسیاسي لانجی یو ډول دي، عدم تشدد کله، چې له اخلاقي پلوه څیرل کیږي، هغه وخت بیا عدم تشدد د اصولو یومتولگه وي، چې خلک له تاوتریخوالي ساتي. د ولسي مبارزو په ځینو

برياليو تحريكونو لکه د هند د ازادۍ تحريک او د امريکا د مدني حقونو تحريک عدم تشدد د روحانيت په توگه خلکو ته تبليغ کړه، خو ولسي مبارزې په کارونه کي داسي کومه ځانگړتيا نشته چي ددغه ډول مبارزې ترسره کوونکي د خپل ځان په خاطر وکاروي، په حقيقت کي د تاريخ په اوږدوکي داسي ډير ممکن وو، چي اکثريت ولسي مبارزې له روحانيت څخه سرچينه اخستي وي، ددي برعکس اکثريت ولسي مبارزې له ددي حقيقت څخه سرچينه اخستي وه، چي دغه مبارزينو لپاره د مبارزې د تر سره کولو لپاره تربولو موثره وسيله وه.

دواک يکنواخت او پلوراستيکي تيوريانې:-

په ډيروټولنو کي د واک په اړه غالب نظر دادي، چي واک يوه يکنواخت پديده ده (لومړني انځور وگورئ) ددي مانا داده، چي عام خلک ددوي د حکومت او ادارو پوښه نيت، پريکړو او ملاتړ متکي دي، واک ته د داسي يوشي په توگه کتل کيږي، چي يواځي يی هغه خلک لري څوک د قوماندې په سرکي قرار لري او څوک، چي زيات دولت او د تاوتريخوالي وړتيا لري، دواک يکنواخت نظر له مخي واک پخپله را پيدا کيدوونکي، د وامداره او په اسانه نه بدلیدونکي گڼل کيږي.

خو دواک پلوراستيکي تيوري يو بل نظر لري، ددغه نظر له مخي واک په پراخه توگه دخلکو په غاړه ايسنودنه او تعبداری ولاړي دي. دواک دپلوراستيک نظري له مخي واک دټولني دېلابېلو برخو په گډون او رضائيت ولاړ دي. واک مري دي واک د خپل سرچينو د تکمل لپاره بېلابېلو ادارو او خلکو په همکارۍ ولاړ دي، له دي امله د ولسي مبارزې تحريکونه ددي نظر، چي هغه خلک د عادي خلکو د ايتلاف له لاري د دولت اقدام مختل کوي کولای شي، چي هغه سرچپه اوبې تاثيره کړي ولاړ دي او خپلي تگلارې ته وده ورکوي.

د اقداماتو دکولو او د ممانعت اقدامات:-

د تاريخ په اوږدو کي ولسي مبارزينو سلگونه تاکتيکونه کارولي دي. دغه تاکتيکونه په دوه سترو ډلگيو ويشل کيږي، د ممانعت اقدامات هغه اقدامات دي په کوم کي، چي ولسي مبارزين هغه څه نه کوي د کومو، چي له دوي څخه د تر سره کولو توقع کيږي. ددغه ډلي تاکتيکونو ډلگي دکارگرانو اعتصابونه، له ماليي ورکولو انکار کول او د مستهليکو شلون دي. د تر سره کولو د

اقداماتو په ډلگۍ کې خلک هغه څه کول پیلوي کوم، چې دوي په نورماله حالاتو کې نه ترسره کوي او یا له دغه ډول کارونو د ترسره کولو څخه منع شوي وي.

ددغه ډول اقداماتو یلگسو کې اعتصابونه، ولسي وظاهري، ناستو او د مدني غاړه نه ایښودنو نور ډولونه شامل دي. ددغه تاکتیکونو ستراتیژي کې تسلسل د تحریک دمخالفینو لپاره د موجود حالت دوام ستونزمن کړي، د تاکتیکونو ستراتیژي کې تسلسل عادي خلک هڅولي، چې په تحریک کې گډون وکړي، دا چې تاکتیکونه بیلابیل ډولونه درلودلي شي زیات خطر لروونکي او کم خطر لروونکي، دولتي او شخصي، متمرکز او خپاره، چې دغه څاگر تیاوي هټولني له بېلابېلو برخو خلکو ته په مبارزه کې گډون کولو وړتیا ورکوي.

یووالي، پلان جوړونه اوله تاوتریخوالي پاک نظم:-

بريالی ولسي مبارزې دري اصول یووالي، پلان جوړول او د تاوتریخوالي خالي نظم دي، د ټولني بېلابېلو برخو څخه خلک څوک، چې شاپد یو له بله متفاوت شکایتونه ولري، هټاکلي موخو د لاسته راوړنو په خاطر د متحرک کولو په مټ یووالي ترلاسه کېدي شي، د اقدام کولو لپاره د موقعو او حالاتو په احتیاط ډک څیرني د مبارزو او تاکتیکونو ستراتیژيک تسلسل ته پلان ویل کېږي. په پلان جوړونه کې ممکنه شاګونه او د هغو لپاره احتمالي پلانونه هم شامل دي. له تشدد خالي نظم کې تاوتریخوالي نه کولو او یواځي او یواځي له تاوتریخوالي خالي تاکتیکونو کارول ستراتیژيک ژمنتیا شامله ده. ددي لامل دادي، چې تاوتریخوالي ولسي گډون کموي، د تحریک مشروعیت ته زیان رسوي، نروال ملاتړ راکموي او د وفاداریانو د بدلون چانس راکموي.

لس پښتني:-

۱:- دخلکو لخوا د ولسي مبارزې دکاروني په مټ څه ډول ځواکمن واکمنو ته ماتي ورکول کېږي؟

هیڅ واکمن په موروثي لحاظ واک نلري. واکمن یواځي هغه وخت ځواک لري کله، چې دوی په ټولنه کې په میلیونونه خلکو ملاتړ له ځان سره ولري، ددي لپاره، چې واکمن کنترول ولري، باید پولیس، پوځ، عدلیه او ملکي مامورین (بیروکراسي) خپل کارونه ترسره کړي. په ټولنه کې خلک باید په باقاعده ډول کارونو ته لارشي، مالیه اوکرایه ورکړي، په ماکیتونو کې سودا اخلي ترڅو د دولتي تجارتونو او یا د دولت لخوا لایسنس ورکړل شوي تجارتونه تقویه کړي،

هغه خلک، چې په بهري بېريو او ترانسپورټ، همدارنگه په افهام او تفهيم او نورو اسانتياو کي کار کوي، بايد اموالو انتقال ته دوام ورکړي او خدمات ترسره کړي.

دا يواځي د يو څو ګروپونو، چې د سيستم د فعاليت لپاره د هغوي ملاتړ پريکنده دي يو څو يلګي دي. پدغه پوهيدلو سره ولسي مبارزين داسي ستراتيژياني رامينځ ته کوي، چې د خلکو لخوا د سيستم څخه ملاتړ ليرزوي او د مخالفت لپاره د موجودو حالاتو تداوم ستونزمن ګرځوي. د بغاوت او احتجاج کولو لپاره دستر شنير خلکو متحريک کول په ځاګړي ډول هغه وخت کي، چې خلک خپل حق کاروي د واکمنو مشروعيت راکموي د دولت د کنترول داخلاق له لاري د ولسي مبارزې تحريکونه د سيستم د تداوم بيه تريوي داسي کچي لوړوي، چې د سيستم مدافعين د سيستم د راتلونکي په اړه پښتني کول پيلوي هغه وخت، چې د دوي وفادارياني کمزوري شي، د استبداد هر ډول پلي کول بيا ستونزمن ګرځي.

۲- ولسي مبارزه څنگه پيل کيږي؟

ډيري ولسي مبارزې لومړي اقدام کولو لپاره د عادي خلکو د وړتيا له لوړولو پيل کيږي، د خلکو تر مينځ د يووالي رامينځ ته کولو او نظم په خاطر د کم خطر لرونکي تاکتيکونه ډير مهم دي، د يلګي په ډول وړاندي له هغي، چې ګاندي په هند کي خپله لومړنۍ ولسي مبارزه پيل کړه، نوموړي مياشتي او کلونه د عادي خلکو سره په خبرو کولو، د هغوي په ستونزو پوهيدلو، د هغوي داميدونو او په ويري باندي پوهيدلو باندي تير کړل.

هغه داحس، چې څرنگه د خلکو وفادارياني او همکاري راجلب کړي، رامينځ ته کړو، نوموړي خلک وهڅول، چې په (تعميري کار) کي هټولني په خدمت کوم چا، چې په رياست باور له لاسه ورکړي او څوک، چې په اقدام کولو کي پر خپل ځان بي باوري وو ترسره کړي. يو ځل، چې مخامخ مبارزې له پيل لپاره د خلکو وړتيا زياته شي، دوي بيا اکثره د سيمه ييزو موضوعاتو، چې په پراخه کچه د عادي خلکو غوښتنې منعکس کوي کي بنکيل کيږي، د بيلګي په توګه په پولنډ کي د همغږۍ تحريک دکيشتو په يوتمځاي کي له مخامخ اقدام پيل شو. ګله، چې دغه اقدام ديو موضوع په اړه برياً تر لاسه کړه او يوه ازاده اتحاديه يې رامينځ ته کړه، دغه برياً د هيواد په کچه د پولنډ په خلکو ستر رواني تاثير درلود او تحريک قوت تر لاسه کړ. همدارنگه د امريکا د مدني حقونو تحريک وروسته له هغه، چې په سبونو او دوکانونو کي احتجاجي ناستو او شلونونو د امريکا په يوڅو جنوبي ښارونو کي نژادي تبعيض پاي ته ورسولو. دغه برياً وسره د تحريک د ولسي مبارزې برياً په لگه کړه او په ډيره تيزۍ سره يې په ملي کچه توجه او د خلکو ملاتړ راجلب کړو.

۳- زه څرنگه احتجاجونه تنظيم کړم؟

د يو تنظيم لپاره ستراتيژيکي پلان جوړونکي بايد د خپل تحريک موخي، وقوت نقطي، کمزورياني او وړتياوي او همدارنگه هغه ملاتړ، چې دريمګړي او بانديني لوبغاړي يې

ورمولي شي باي دپهگوتته گري. هر کله، چي يو تحريک په روښانه ډول خپل لنډ مهالي، منځمهالي او اوږدمهالي موخي تعريف کړي او د حالاتو تفصيلي او سيستماتيکه ارزونه وکړي تحريک دغه مهال کولاي شي په ښه طريقه هغه تاکتيکونه، چي دوي يې پلي کول غواړي په گوتته کړي، دغه وخت که تحريک و غواړي، چي د اصلي تاکتيک په توگه د احتجاجي مظاهري څخه استفاده وکړي او هڅه وکړي، چي دغه تاکتيک کي بريالي شي دوي دغه وخت د خپل کار د تر سره کولو لپاره بېلابېلو تخنيکي او تاکتيکي اتحادو ته لاسرسی لري.

۴: که احتجاج نه وي، نوڅه بايد تر سره شي؟

ډير خلک فکر کوي، چي احتجاجونه د ولسي تحريکونو لومړنی فعاليت دي. خو له هغو ډول ډول تاکتيکونو څخه يو يې احتجاج دي کوم، چي په ولسي مبارزه کي تر سره کيدای شي. څه د پاسه دوه سوه تاکتيکونه موجود دي، چي له هغو څخه دولسي مبارزو په لاره اچولوکي استفاده کيدلي شي، ډول ډول شلونونه (مستهليکينو، سياسي او ټولنيز)، اعتصابونه، کار بندورکول، دکرايه گانوله ماليو، فيسونو ورکولو انکارکول، د عرايضو ورکول، مدني انکار، احتجاجي ناستي، دسرکونو بندول، او د موازي ادارو رامینځته کول د عدم تشدد يو څو تاکتيکونه دي. د تاکتيکونو غوراوی او تسلسل د تحريک لخوا د حالاتو ارزولو د تحريک د وړتيا او موخو په ارزولو ولاړي دي، ددي لپاره، چي يوضعیف تحريک د تحريک وړتيا لوړه شي.

خپل پیغام په درست ډول ورسولي شي او مخالف اخلاص کړي شي، تحريک شاید دکم خطر لرونکي تاکتيکونه لکه شلونونه او د نامالومو سمبولونو بنودلو څخه استفاده وکړي، له څه وخت وروسته، چي تحريک پياوړي شي تحريک کولاي شي، چي مزید متمرکز اقدامات لکه احتجاجونه، مارشونه، احتجاجي مظاهري او ولسي غاړه نه اېښودني تاکتيکونه وکاروي. مهمه ده، چي په یاد ولرو، چي ددي له امله، چي احتجاجونه اکثره وختونه د هغو خلکو، چي ولسي مبارزې په لار اچولو په اړه فکر کوي د مبارزې يو معلوم اوبشکاره تاکتيک دي.

ددي مانا دا نه ده، چي دوي دولسي مبارزې په لاره اچولو يواځنی لاري دي، د حالاتو په نظرکي نيولو سره نور تاکتيکونه هم موجود دي، چي هغه يو تحريک لپاره په کم قيمت بهتري پايلي ولري. نوښت او ستراتيژيک فکرکول د تحريک لپاره د تاکتيکونو په غوراوي کي ستر ارزښت لري.

۵: که تحريک کريزمالرونکي مشرونلري بياڅه کيږي؟

په تاريخي لحاظه ډيرو موثرو ولسي مبارزو بدون له کريزما لرونکي مشرانو خپلي مبارزې په لاره اچولي، په جنوبي افريقا کي دنژادي تبعيض پر خلاف مبارزه هغه وخت، چي مشران يې زنداني وو او له خلکو سره يې تړاونه وو ډيري بريالي وي په ولسي مبارزو کي د مشر د شخصي جذابيت او د خبرو کولو له وړتيا مهمه داده، چي مشران په دي اړه، چي څرنگه د تحريک بيلابيل غړو ته غور ونيسي دهغو نماينگي وکړي. په متبادلو لارو چارو بيلابيل

اړخونه وسنجوي او د سيمه ييزو مشرانو سره پريکړې شريکي کړي. له دې برعلاوه په کريزما لرونکي مشران له حده زياته اتکا ځاگړي خطرونه له ځان سره لري، ځيني وختونه دغه ډول مشران دواکمنو لخوا دوي په واک کې له شريکولو له لاري او يا هم د زنداني کيدو له لاري له مخې ويستل کيږي. نماينده تحريکونه رامینځته کيږي کوم، چې کولاي شي، چې که د تحريک مشر له مخې ويستل شي دوي نوي مشران رامینځته کړي.

۶: که ځاني داسې فکر کوم چې ولسي مبارزه زما په هيواد کې نشي بريالۍ کيدې؟

ولسي مبارزې هر وخت نه بريالۍ کيږي. خو دغه مبارزې ددې سره سره، چې پوهان او نور فکر کولو، چې دغه مبارزې به بريالۍ نشي د چيلې جنرال گليستوپينوستي د نړۍ يو خونړی ديکتاتورگنل کيدو ډيرو خلکو فکر کولو، چې ولسي مبارزه به د نوموړي په لري کولو کې پريکنده رول ولوبوي خو ولسي مبارزه دپينوشي په لري کولو کې موثره ثابته شوه او ډيرو کمو خلکو فکر کاوه، چې صربيايي ديکتاتور، صاسلولودان ميلانسوويچ (دبالکان قصاب) به د ولسي مبارزې د فشار په پايله کې له واکه ښه کړل شوي وي، خو بيا هم کله، چې ميلانسوويچ خپلو عسکرو او پوليسو ته هغو زرگونو مظاهرينو، چې په ۲۰۰۰ کال کې يې د نوموړي گوبنه کيدل غوښتل وځپي. دوي په خپلو ښاريانو د ډزو کولو څخه انکار وکړو او د نوموړي د حکم له منلو څخه يې انکار وکړو. ميلانسوويچ بله لار نه درلوده او له واکه ښه شو.

که ستاسې په چاپيريال کې د ولسي مبارزې د بريالۍ په اړه متردد ياست د ممکنه متبادلو لارو چارو په اړه فکر وکړئ، چې که هغه حقيقي وي دغه متبادلي لارې چارې له داخل څخه دسياسي سمون، په ټاکنو کې برخه اخستل، قانوني سيستم باندې عريضي کول د مخالفينو سره ډيالوگ او خبرې کول، نړيوالو لوبغاړو څخه د ملاتړ غوښتل او د وسله وال پاڅون رامنځته کول ټول هغه انتخابونه دي، چې د نړۍ په بېلابېلو برخو کې ازمويل شوي دي، اگر چې دايقيني نه ده، چې ولسي مبارزه به بريالۍ شي دا هم مالومه نه ده، چې دغه نورې لارې بريالۍ شي.

نو ځکه يو مخالفگروپ بايد داسې لاره غوره کړي، چې هغه د متفاوت خلکو د ملاتړ ترلاسه کولو د مستبد د مشروعيت د ځپلو، استبداد د مخنيوی او له منځه وړلو او موجوده سيستم د ملاتړو ترمنځ د ویش د رامنځته کولو زيات چانس ولري.

د تاريخ په اړدو کې ډير اپوزيسونگروپونه تير شوي دي، چا چې يا د انتخابونو په اړه فکر کړی دی او ولسي مبارزې يې تر سره کړي ده. اگر، چې ځيني وختونه ولسي مبارزه د سياسي بدلون رامنځته کولو له نورو لارو چارو لکه ټاکنو، حقوقي گوبل-ونو، افهام او تفهيم او له داخل څخه د سيستم د سمون له تاکتيکونو سره مل وو.

۷ – که زمونږ مخالف تاوتریخوالی و کاروي نو بیا به څه کيږي؟

تاسې باید دا توقع ولرئ، چې ستاسې مخالف به د تحریک په اړدو کې ستاسو برخلاف تاوتریخوالی کاروي. په تاریخي لفظ دغه خبره تل په ثبوت رسېدلې ده.

لومړی، ددې لپاره، چې د رژیم لخوا د تاوتریخوالي ډک ځپلو مخنیوی وشي او یا هغه بند شي ولسي مبارزې تحریکونه کیدای شي له هغه تاکتیکونو پیل وکړي، کوم چې د تاوتریخوالي له لارې خپله ستونزمن وي.

د ډلگي په توګه د مستهلیکینو له خوا شلونونه، په کوم کې، چې خلک د ځنګرو محصولاتو د نه اخیستلو لاره غوره کړې ده، د دغه ډول احتجاج کوونکو ځپل ستونزمن دي،

ددغه ډول احتجاج کوونکي غیر متمرکز وي، او همدا لامل دی، چې حکومت نه پوهیږي، چې چا اعتصاب کړي دی او چا نه دی کړی،

کله چې احتجاجي مظاهري او یا نور ولسي متمرکز تاکتیکونه وځپل شي، غیر سیاسي مقاومت یا غیر متمرکز او غیر فزیکي تاکتیکونه لکه د فیس او یا له مالي وړکولو انکار او یا ان عمومي اعتصاب، شاید د یو تحریک لپاره غوره انتخاب وي.

دویمه دا، چې ولسي مبارزې تحریکونه کولای شي، چې په نښت ولاړ تاکتیکونه په دې خاطر، چې د دوی د مخالف استبداد ولسي غیږګون رامنځته کړي وکاروي.

نړۍ ته د استبداد بربنډول، او د هیواد په داخل کې د انځورونو او قیصو له لارې د سرمایه گذارۍ او نړیوال شهرت له نظره د تحریک په پرتله د مخالف لپاره ستونزمنوي.

هر ډول استبدادي اقدامات ځانګړي اړخونه پېچلي کوي، ځنډوي او یایې بربنډوي، دغه کار ددې لامل ګرځي، چې واکمن نړیوال او ولسي ملاتړي له لاسه ورکړي.

دریمه خبره داده، چې د ولسي مبارزې یو لړ داسې بېلګې موجودې دي لکه په ۱۹۸۶ کال کې په فلسطین کې، په ۱۹۸۸ کې په چيلي کې، په صربیا کې په ۲۰۰۰ کال کې او په یوکرین کې په ۲۰۰۴ کال کې، چرته، چې امنیتي ځواکونه اپوزیسیون سرملګري شوي او دغه کار د رژیم لخوا د استبداد د تر سره کولو وړتیا تر ډیره بریده کمزوري کړې ده، د امنیتي ځواکونو د تحریک سره مل کیدل د ولسي تحریکونو د هغو هڅو کوم، چې د رژیم څخه د امنیتي ځواکونو د ملاتړ د کمولو لپاره جوړ شوی وو، په پایله کې رامنځته شوی وو.

۸ – که زما مخالف نه قانع کيږي؟

ددې لپاره، چې تحریک بریا ترلاسه کړي، اړینه ده، چې د اسبډاد سخت دريځي مسولین قانع کړل شي. لیکن اړینه ده، چې ځیني مخالفین قانع کړل شي.

په یاد ولری، چې ولسي مبارزه څکه موثره ده، چې دا د زرگونو هغه خلکو نظریات او افکارو ته بدلون ورکوي څوک، چې په مستقیماً روغ او استبداد څخه ملاتړ کوي. کل، ه چې ستاسې د مخالف د واک سرچینې ضعیفې شي، بیا ډیره پروا نه کوي، چې هغه قانع شي. د هغه واک یوې داسې نقطې ته راکمیري، چې مخالفین پخپله فکر کوي، چې نوموړی د مبارزې په پایله تاثیر نه لري. له دغه امله هغه اړکیري، چې د انتقال په شرایطو خبرې وکړي.

د یلگې په په ډول د نژادي تبعیض برخلاف په جنوبي افریقا کې په ۱۹۸۵ کال کې د سپین پوستو له تجارتونو سره سره پریکون د موخي لاندې گروپ ته دومره زیان وړولو، چې دوی په حکومت د حکومتی تگلارو د بدلولو لپاره فشار رامنځ ته کړو.

دغه تجارتونه شاید له تحریک څخه ملاتړ باندې نه وي مجبور کړی شوي، خو دوی دې پایلې ته ورسیدل، چې د حکومت لخوا د تحریک د ځپلو څخه د ملاتړ پرځای د تحریک ځینې غوښتنې ومنې.

۹ – دابه ډیر وخت ونیسي که مونږ انتظار نه شو کولای نو بیا به څکه وي؟

ولسي مبارزه تل د وخت د خپل موثریت بن و دلو لپاره زیات وخت ته اړتیا نلري.

په داسې حال کې، چې په پولینډ کې د همغږی تحریک تر لسو کلونو پورې پایلې ترلاسه نه کړل شوي، په فلپین کې اپوزیسیون یواځې د څو کلونو په ترڅ کې وکړای شول ددغه هیواد دیکتاتور واکمن فیرنانډوس مارکوس راوپرزوي. هغه څه، چې د ولسي مبارزې لپاره بریځي هغه د وخت تیریدل نه وي. بلکې هغه دادي، چې ایا تحریک د اقدام په ترسره کولو کې لاس دی او که نه؟

۱۰ – مونږ څکه بریا ترلاسه کوو؟

که ستاسې تحریک ولسي یوالی، له احتیاط ډک پلان او له تاوتریخوالي خالي نظم ولری، تاسې د بریا د ترلاسه کولو زیاتره چانس لری. په تحریک کې یوالی پریکنده رول لري څکه تحریکونه هغه وخت، چې دوی د اکثریت اراده او ژمنتیا منعکس کړي. خلک په تحریک کې برخه اخلي څکه، چې دوی په تحریک عقیده لري. خو که تحریک کې د یوالی کمی وي، که د تحریک موخه روښانه نه وي او یا مشکوکه وي، ډیر خلک به په تحریک کې گډون کولو ته زړه نه کړي.

په ټوله کې، بریالی ولسي مبارزې سړي او ښځې، کوچنیان، د منځني عمر خلک، موسنن خلک، د بېلابېلو مذهبي او توکمیز پسمنظر لرونکي خلک، شگلردان، مزدوران، پوهان، د تجارتی ټولني غړي او نور رایو ځای کړي دي.

پلان جوړول اړین دي ځکه، چې ولسي مبارزه د مخالف Protagincot لکه مبارزي، تحریک، مدنيگروپ او د هغوي مخالف ترمنځ يوه مقابله ده.

په دغه ډول يو مقابله کې، نظم او ستراتيژي د تحریک لخوا د رامنځته شوي قوت د انسجام لپاره اړین دی. په ولسي مبارزه کې مشرتابه د وسايلو د بهتر کارونې، د مخالف له کمزورو نقاطو څخه استعفاده کوي او د مخالف د اقداماتو د خنثی کولو، د وسايلو د رایو ځای کولو په خاطر ارزونې پانګدون يو شمير تاکتيکي او ستراتيژيکي پریکړې ترسره کوي.

بڼې پریکړې ډیر کم وخت يو دم ترسره کېږي. د هغه پلان جوړونکو لپاره دوه ډوله پوهه اړینه ده.

لومړی، ستراتيژي جوړونکي د سیاسي، اقتصادي او ټولنيزو حالاتو، چې دوی ورسره لاس او گريوان دي بشپړه پوهاوي ته اړتیا ده. دوی همدارنگه د ټولني د بېلابېلو لوگروپونو د خلکو احساساتو او غوښتنو باندې پوهیدلو ته اړتیا لري. دویمه دا، چې د تحریک د ستراتيژي جوړونکي باید پوهه شي، چې ولسي مبارزه څه ډول کېږي؟ دغه پوهاوی له شخصي تجربې د کتابونو او فلمونو اوانټرنیټ له نورو باتجربي خلکو، چې په ولسي مبارزه او سیاسي تنظیمونو کې تجربه لري په څېر له وسايلو څخه ترلاسه کېږي.

له تاثيرخوالي خالي نظم مهم دی. ځکه، چې د تاوتریخوالي د مبارزي موثریت راکموي. عموماً د حکومت لخوا ځپلو ته لاره هواروي او دغه ډول ځپل ته مشروعیت ورکوي. له دې برعلاوه کله، چې يوه مبارزه په تاوتریخوالي کې پیل کېږي، دغه کار هټولني د خلکو لخوا په تحریک کې د خلکوگدون راکموي. ځکه دغه خلک به د تشدد بڼکاره خطر ونه مني.

بالاخره کله، چې يو تحریک د پولیسو او اردو پر خلاف تاوتریخوالي وکاروي، دغه وخت دا ناممکنه وي، چې د سیستم د مدافعينو وفاداريانو ته تغیر ورکړل شي. او امکان لري، چې هغه نه ویل شوي همدردیاني، چې د تحریک لپاره د سستم د مدافعينو ترمنځ موجود وي، هغه شاید له منځه لاړ شي. دا کار د ولسي مبارزي د دې دینامک، چې ولسي مبارزه يوه نسبتاً ازاده او بهتره ټولنه رامنځته کوي برعکس دی. د تحریک اقدام د هر پسمنظر لرونکي عادي خلک اقدام کولو ته رابولي. له همدغه امله ولسي مبارزه له سیستم څخه دفاع کونکو خلکو ته دومره په زړه پورې واقع کېږي لکه څومره چې هغو خلکو ته وي کوم چې سستم پای ته رسول غواړي.

تقل قولونه:

“په حقيقت کې د ولسي مبارزه وه کومه، چې په جنوبي افريقا کې تغير رامنځ ته کړ، کوم، چې په دولت د تغير لپاره فشار رامنځ ته کړو ولسي مبارزې Stalemate رامنځ ته کړو، چې له دغه امله داسې حالات رامنځ ته شو، چې دولت ورته ځواب نشو ویلی” ډاکټر جانيت چيري.

“د مبارزې اصلي موخه د توجو راجلبول دي. په يو ګوټ کې کوم ته، چې څوک توجو نه کوي، کې ولسي مبارزه ترسره کول يو بې ځايه هڅه ده. که تاسې مبارزه کول غواړئ، تاسې اړياست، چې دومره خلک خپلې مبارزې ته راجلب کړئ څومره، چې تاسې کولای شئ”
مخسولي جيک.

((ددې لامل، چې استبداد بگېټې وو، داوو، چې د دينوتن د دريم قانون، عمل او ردعمل په شان وو. کله، چې تاسې استبداد زيات کړئ، مقاومت هم زياتيږي” ايوان مارويک

“د ولسي مبارزو ستونزه داده، چې دوی د جدي نظم او روزني اړتيا ته ارزښت او روزني، ستراتيژي جوړونې او پلان جوړونې او د خلکو د استخدام او هغه شيان، چې د يو تحريک لپاره ترسره کېږي، په رسميت نه پېژني. دغه ډول تحريک يو دم نه رامنځ ته کېږي. د ولسي مبارزې لپاره اړينه ده، چې په سيستماتيک ډول ترسره شي” جيمز لانس

د خلکو لخوا د غېګون اساسات

د خلکو لخوا د غېګون کلید

برېښه يې کړئ: بې عدالتی برېښه کړئ، پټول ونګوئ

بیرته يې ترلاسه کړئ. موخو ته په ثبوت ورسوئ، د ارزښت کمونه ونګوئ له سره يې په اړه فکر وکړئ. په بې عدالتی ټينګار کړئ، له سره تغير سره مقابله وکړئ.

له سره جهت ورکړئ: ملاتړ ته تحريک ورکړئ، له رسمي لارو چارو ځان خبر کړئ.

مقاومت وکړئ: د ویرې او رشوت ورکولو په وړاندې ودریږئ.

د خلکو لخوا د غېګون مودل (نمونه) د بې عدالتی سره د مخالفت لپاره ده.

غېګون:

کله، چې يو برید د هغه څه لپاره، چې بریدونه کېږي ملاتړ او يا د هغه لپاره د توجو لامل وګرځي، دغه حالت ته غېګون ويل کېږي هره بې عدالتی او يا له نورم څخه سرفروڼه دي بې عدالتی او يا سرغړونکو پروړاندې غېګون رامنځ ته کوي.

غبرگون د مخالفت عامه فکر او یا د مخالفت د زیاتو کړنو لامل ګرځي. ان که سرغړوونکي یې عدالتی له امله غبرګون سره مخ نشي، په اوږد مهال کې دغه ډول اشخاص له غبرګون څخه تښته نشي کولای.

د قوي ګروپونو لخوا اکثره بي عدالتیاني غبرګون نه رامنځته کوي، ځکه دوی کولای شي، چې د خلکو غوسه د لاندې اقداماتو له لارې راکمه کړي

د بي عدالتیو له امله رامنځته شوي غوسي د کمولو لپاره پنځه لارې موجود دي:

۱ – اقدامات پټول

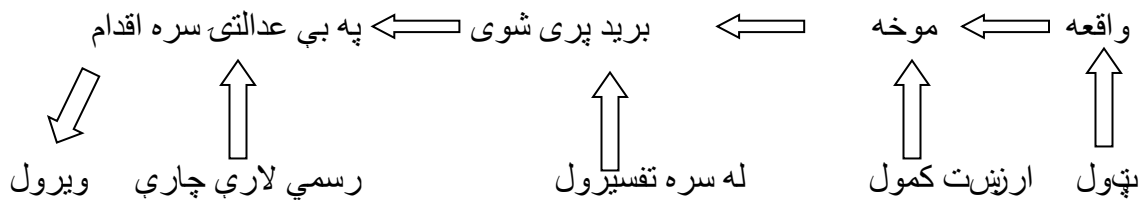
۲ – د موخي ارزښت کمول

۳ – هغه څه، چې رامنځته شوي د هغه بیا تفسیروول

۴ – د عدالت د صبغې ورکولو په خاطر رسمي لارې چارې کارول

۵ – هغه خلک، چې پکې دخپل دي هغوي ته جایزه ورکول او یا وپروول

په بي عدالتی ولاړ برید په اړه د خلکو نظریات:

د غوسي د کمولو او دا، چې هغه څه ډول د یوې پېښې سره تړاو پیدا کوي پنځه طریقې د هغې په اړه د خلکو نظر او د دوی غبرګون:

د غبرګون لپاره دوه شرطونه:

۱ – یو اقدام ظلم دی، ناروا، زیاتی او غیر متناسب ګڼل کیږي.

۲ – د اقدام په اړه مالومات اړونده خلکو ته مفاهمه کيږي.

د بي عدالتۍ له امله رامنځته شوي غوسې د زياتولو پيښه لاري

- اقدام بربنډ کړئ
- په ثبوت ورسوئ
- کړنه بپه بي عدالتۍ سره تفسير اوبتيگار پرې وکړئ.
- ولسي انديښني له بيا سره متحرکي کړئ (له رسمي لاروچارو ځان وساتئ.

د ويرولو او ستايلو کړني په ڼگه او مقاومت ورسره وکړئ.